No. 135. 1839

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS-BLAD.

Zaturdag 8 Junij.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 4den Junij.

De kamer der afgevaardigden is heden niet vergaderd geweest. — De pairs hebben heden de discussie over het ontwerp betrekkelijk de hervorming van het legioen van eer voortgezet. In de zitting van gisteren heeft de graaf *Montalivet* zich nog tegen de vermindering in het getal, zoo als die bij het eerste artikel voorgesteld wordt, verklaard. Heden voerde de heeren *Pelet*, de la Lozère, *de Montebello*, *Flahaut* en de president van den raad het woord. Ten 4 ure duurde de beraadslagingen nog over het eerste artikel voort.

In den aanvang der zitting beklaagde de heer *Gasparin* zich over een voorval te Bastia, op Corsika, waar een twist was ontstaan tusschen een 300tal ingezetenen, die, over zee van een dorpsfeest terugkeerende, in twist met de douane-beambten waren geraakt, waarop deze niet alleen hun zijdgeweer hadden gebruikt, maar zelfs op het volk geschoten hadden, zoodat er drie personen op de plaats bleven, en andere gekwetst werden. De minister van openbaar onderwijs *Villemain*, kon geen antwoord op de zaak geven; hij zeide dat zijn ambtgenoot van finantien zeker reeds van de zaak onderrigt was, en de administratie zich aan dezelve zou laten gelegen liggen.

— De heer *de Tracy* heeft bij de kamer van afgevaardigdan een voorstel ingediend voor de trapsgewijze afschaffing der slavernij. Bij dezelfde kamer is ook een voorstel gedaan, om de overblijfselen der slagtoffers van de julij-revolutie in de gemetselde kelders onder de kolom ter gedachtenis dier revolutie, over te brengen.

— De benoeming van den heer *Legrand*, tot directeur der bosschen en wateren, en de demissie van den heer *Bresson* geven nog veel stof tot redenering in de dagbladen, die van dit voorval een punt van verdeeldheid in het bestuur willen maken. De heer *Bresson* heeft alle schadevergoeding voor het verlies zijner betrekking geweigerd, omdat, zeggen de organen der linkerzijde, hij zich niet voorkomen van een slagtoffer wil geven, want in hij ... door de partij der doctrinairen en der 221 (die zich vereenigd thans de behoudende partij noemen) ondersteund zou zien, als welke gaarne de ministers van het linker centrum weder uit het kabinet verwijderd zagen. Van dien kant wordt verder betoogd, dat de benoeming van den heer *Legrand* slechts eene herstelling is, daar deze onder het ministerie van 15 april zijne plaats voor den heer *Bresson* had moeten ruimen. Ook het *Journal des Débats* wijdt nog heden een artikel aan deze zaak, waarin het, als orgaan der gezegde behoudende partij, zijn leedwezen betuigt over de soort van afzetting van den heer *Bresson*, die zich niet onderscheiden had door eenige vijandelijkheid tegen het ministerie, maar die men opgeofferd had als eene toegeeflijkheid aan de eischen van het linker centrum of der linkerzijde. Het besluit zijn betoog aldus: » De behoudende partij heeft de ministers van 12 mei dank geweten wegens den moed dien zij getoond hebben, om het gezag in handen te nemen op het oogenblik van het oproer. Maar wanneer men regeert is de moed van een dag niet voldoende. Men moet vooral de kracht hebben, om weerstand te bieden aan de eischen en het geschreeuw eener stelselmatige oppositie. »

— De inspecteur-generaal van finantien *Bailly*, is nu in plaats van den heer *Bresson*, tot directeur van de ingeschreven schuld benoemd.

— Men heeft gisteren avond de posten verdubbeld en piketten troepen in de kasernen geconsigneerd. De reden dezer voorzorgen was onbekend.

— De gevangenen der jongste onlusten bij een brief zich aan den procureur des konings en den prefect van policie beklaagd hebbende over de kleine ruimte en de benaauwdheid van het vertrek waar zij opgesloten waren, zijn dien ten gevolge gisteren ruim 40 hunner naar de gevangenis van la Force overgebragt. Dit heeft welligt aanleiding gegeven tot het gerucht van het vervoer dier gevangenen naar het paleis van het Luxemburg.

— Men heeft eindelijk het besluit genomen om aan de zaak van de kweekelingen der polytechnieke school geen verder gevolg te geven. Al de kweekelingen die in de gevangenis van l'Abbaye werden gehouden, zijn op vrije voeten gesteld.

— Men zegt dat 's konings aide-de-camp, de generaal *Gourgaud*, binnen kort naar Petersburg met eene belangrijke zending zal vertrekken.

— Men verzekert dat het Madridsch kabinet dezer dagen de verandering van den franschen gezant te Madrid, hertog van *Fezensac*, had verlangd, uit hoofde van diens weinige ingenomenheid met de zaak der koningin. Men zou hier niet ongeneigen zijn om eenen anderen gezant naar Madrid te zenden.

— De hertog *van Nemours* is den 31sten te Cette aan boord der *Crocodille* gegaan, welk vaartuig onmiddelijk zeewaarts is gestevend; werwaarts het zijn koers nam was echter niet bekend, men dacht naar de Spaansche kust of naar Algiers.

— De *Moniteur* behelst de volgende telegraphische depeche, wegens de bemagtiging van de stad Ripoll door de karlisten, welke depeche door den militairen kommandant der 21ste divisie aan den oorlogsminister is gezonden:

» Eene depeche van Campredon, te Prats de Mollo den 29sten Mei ontvangen, behelst de volgende bijzonderheden over de bemagtiging van Ripoll. De karlisten zijn den 27sten, ten 10 ure des morgens, die stad binnengetrokken door eene bres van 20 voeten breedte, waarop een deel van de bezetting gesneuveld is; de overigen zijn met den kommandant in de kerk van St. Pieter gevlugt en hebben aldaar gekapituleerd. Er waren 2500 kanonschoten op de stad gedaan.

» Den 28sten is Ripoll geheel verbrand geworden; meer dan 900 personen zijn er omgekomen. Er zijn afgrijselijke wreedheden begaan; 25 vrouwen die in een huis gevlugt waren zijn met bajonetsteken door vier karlistische soldaten vermoord geworden; eene moeder, omgeven van vijf kinderen, waarvan de oudste negen jaren telde, heeft dezelve uit hare armen zien rukken en met kolfslagen zien vermoorden; zij zelve verloor het leven door de wonden die zij ontving bij de pogingen om hare kinderen te verdedigen.

» De ontsteltenis heerscht over de geheele omstreek; bij voortduring komen er vlugtende vrouwen op h t fransch grondgebied aan."

— Berigten uit Bayonne van den 1sten dezer, melden dat don *Carlos* zich nog den 30sten te Durango bevond. Op dat tijdstip was er niets nieuws voorgevallen op de linien der beide legers in Navarre, noch op die van Andoain, Bilbao en Vittoria. Ook in deze berigten wordt van een grooten krijgsraad gesproken die den 28sten op bevel van don *Carlos* en op het verlangen van *Maroto* te Zornoso gehouden werd, en waarin over het door *Maroto* te volgen gedrag moest gehandeld worden. Don *Carlos*, de infant don *Sebastiaan* en de Prins van Asturie, de generaals *Eguia*, *Villareal*, *Maroto*, *Sylvestre* bevelhebber der genie, *Montenegro* bevelhebber der artillerie, *Zariategui* en andere generaals waren daarbij tegenwoordig geweest. Welk besluit genomen en of Balmaseda daarop ontruimd was, wordt echter niet gemeld. Na den afloop waren de generaals naar hunne onderscheidene posten en don *Carlos* naar Durango teruggekeerd.

De laatste tijdingen uit Valencia en Murcia, den 29sten te Madrid ontvangen, luiden gunstiger.

— Het *Journal des débats* behelst een brief van den 13den Mei uit Alexandrie, over Maltha ontvangen, en door *Clot*-Bey geschreven. Volgens denzelven bevond de onderkoning zich toen te Alexandrie in volmaakten welstand, en zou *Said*-Bey, die tot korvets-kommandant benoemd was, een togt naar de Middellandsche zee doen. Ofschoon deze brief zes dagen na de dagteekening van het eerst berigt, waarbij de overgang van den Euphraat door de Turken gemeld werd, geschreven is, en de briefschrijver zegt in de jongste dagen twee brieven van *Ibrahim*-pacha ontvangen te hebben, blijkt echter uit dezelve

dat men te Alexandrie den 13den nog niets naders wist, of iets aangaande een begin van vijandelijkheden vernomen had.

— De handel in fondsen was heden ter beurze zeer flaauw. De notering was heden (5 *Junij*) 5 pCt. 110,90; 3 pCt. 80,95; Nap. r. 99,60; Sp. Ardoin 19½; Rom. L. 101½.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 4den Junij.

De thans vergaderde Stenden van Brunswijk hebben dezer dagen, met algemeenen stemmen, een voorstel van den afgevaardigde *Holland* aangenomen, waarbij verklaard wordt, » dat de Stenden-vergadering ook nu nog de vaste verwachting koestert, dat de hertogelijke (Brunswijksche) regering, door de haar volgens de staatsregeling van het Duitsch Verbond ten dienste staande middelen, zal medewerken tot het herstel van den *grondwettigen* toestand in het Koningrijk Hanover."

— Het Eedgenootschappelijke bewind van Zwitserland heeft den 25sten Mei aan de onderscheidene kantons-regeringen gemeld, dat alle pogingen, om eene bevrediging tusschen Opper- en Beneden-Wallis te bewerken, vruchteloos zijn geweest, en dat hetzelve derhalve beschikkingen omtrent de met der daad bestaande scheiding tusschen die kantonsdeelen gemaakt heeft, tot dat de Landdag nader deswege eene beslissing zal hebben genomen.

— Den 23sten ll. is Z. M. de koning van Napels incognito te Rome aangekomen en heeft dien eigen dag nog bezoeken afgelegd bij den koning van Beijeren, de koningin weduwe van Sardinie en bij den Paus. Te Rome heerschte reeds eene groote drukte en kwamen er dagelijks vele vreemdelingen aan om het ophanden feest bij te wonen.

— Te Weenen is den 28sten dezer een Engelsch koerier uit Londen aangekomen, zoo het scheen naar Konstantinopel bestemd. — In de fondsen had te Weenen in de laatste dagen veel variatie geheerscht, waartoe de verontrustende tijdingen wegens het uitbreken van den oorlog in Azie het hunne bijgedragen hadden. Na de ontvangst echter van den jongsten post uit Konstantinopel, die het nog zeer twijfelachtig maakt of het tusschen de Ottomannische en de Egyptische legers tot vijandelijkheden gekomen is, heerschte er op de beurs weder meerdere gerustheid.

De Oostenrijksche *Beobachter* geeft berigten uit Konstantinopel tot de helft van Mei, die echter niets nieuws houden.

— Volgens berigt van de Montenegrynsche grenzen van 13 Mei, was het klooster Szanievichi, welks uitgestrekte bezittingen sedert lang een twistappel tusschen Oostenrijk en Montenegro uitgemaakt hadden, eindelijk, na langdurige onderhandelingen door den Vladika, aan de Oostenrijksche regering afgestaan. Men maakte met genoegen daaruit op, dat de langdurige grensgeschillen met Montenegro thans weldra een einde zouden nemen.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 7den Junij.

Een der Amsterdamsche bladen schrijft uit 's Gravenhage van den 5den dezer het volgende:

» Men zegt dat er groote veranderingen op handen zijn ten aanzien der hooge administratie van ons militair wezen, waarvan het opperbestuur voortaan zoude worden opgedragen aan Z. K. H. den Prins *van Oranje*, terwijl Prins *Frederik* der Nederlanden met de hooge waardigheid van vice-president van den raad van state zou bekleed worden. Ik geef u dit berigt voor hetgeen het is en omdat het hier algemeen verspreid wordt, zonder u echter voor het minst te waarborgen dat hetzelve gegrond is."

Uit 's Hage schrijft men voorts onder dezelfde dagteekening, dat de onlangs door Z. M. ingestelde staats-commissie tot onderzoek onzer finantien reeds verschillende bijeenkomsten heeft gehad. — Laatstl. Maandag had de staatsraad *van Gennep* aan de overige leden dier commissie een diner gegeven, waarbij ook Z. Ex. de minister van finantien is tegenwoordig geweest.

— Men verzekert dat H. K. H. Prinses *Albert* van Pruissen, die thans naar Berlijn teruggekeerd is, tegen den verjaardag van Z. M. in Augustus aanstaande, naar herwaarts zal terug komen.

— In het dagblad van 's Gravenhage leest men het volgende:

» Wij voldoen gaarne aan het verzoek van den heer *J. E. de Witte*, hier ter stede woonachtig, die de verbetering verlangt van het berigt in ons *vorig nommer*, nopens den Russischen generaal der kavalerie *de Witt*, waarin gezegd werd, dat deze een afstammeling was van een tak der *de Witten*, welke tijdens *Peter den Grooten* naar Rusland verhuisd was. Dit berigt is onjuist. De naam des generaals is niet *de Witt*, maar *de Witte*. Hij is de zoon van den overleden generaal der genie *J. E. de Witte*, die onder de regering van Keizerin *Catharina II* van hier naar Rusland vertrokken en onder die van Keizer *Alexander* aldaar gestorven is. Hij is de broeder van genoemden heer *J. E. de Witte*, en een andere broeder is generaal-majoor bij het Keizerlijk korps ingenieurs."

— Men schrijft uit Rotterdam dat met de helft dezer maand het transportschip *Dordrecht*, kapitein-luitenant ter zee *Coops*, buiten dienst zal worden gesteld, en in deszelfs plaats in dienst, Z. Ms. transportschip *Prins Willem Frederik Hendrik*, waarvan het kommando zou worden opgedragen aan den kapitein-luitenant *Huys*.

— In de *Zierikzeesche Courant* leest men, onder dagteekening van den 3den Junij:

» De ziekte onder het rundvee in het 4de district dezer provincie uitgebroken, maakt geene vorderingen; men verneemt dat dezelve zich voornamelijk tot de gemeenten Breskens en Cadzand bepaalt; alle mogelijke middelen zijn door de gemeente-besturen beraamd, om deze ramp te keer te gaan, en men heeft redenen te hopen dat dezelve zich niet verder zal uitbreiden."

— Te Sluis is Zaturdag in den vroegen morgen een hevige brand uitgebarsten, ten huize van *S. K. van der Meulen*, koopman in kruidenierswaren op het Klein Zand, waardoor het bovenste gedeelte dier woning geheel uitgebrand en het benedenste zwaar beschadigd is.

— Met de jongste tijdingen uit Java verneemt men, dat de majoor der artillerie in Indie, *Heijel*, die wegens den slechten staat zijner gezondheid eerlang naar Nederland zou vertrekken, op den 7den Januarij jl. te Batavia overleden is. Mede is het berigt ontvangen van het overlijden van een der uitstekendste Indische ambtenaren, den heer *[illegible]*, resident der Preanger-regentschappen, nog niet lang geleden van verlof uit Nederland teruggekeerd.

Door den gouverneur-generaal waren benoemd: tot resident der Preanger-regentschappen jhr. *J. F. Hora Siccama*, laatstelijk resident van Bantam; tot resident van Bantam, de heer *C. F. Goldman*, laatstelijk resident te Riouw; tot resident van Passeroean, de heer *W. de Vogel*, laatstelijk directeur der cultures en zulks ter vervanging van mr. *J. F. W. van Nes*, met verlof naar Nederland. De inspecteur van finantien *H. Stolte* was tijdelijk belast met de waarneming van de directie der cultures.

Uit deze berigten blijkt verder, dat de overmeestering van Daloe-Daloe door de Nederlandsche troepen, niet den 12den Januarij, maar in het laatst van December plaats gehad. De inneming dier kampong was voor den staat onzer zaken op de westkust van Sumatra uiterst belangrijk, daar dezelve onze vestiging in die streken beslist tot aan de grenzen van het rijk van Achin, dat is van geheel het gedeelte dat wij, overeenkomstig het traktaat van 1814, kunnen bezitten. Op Sumatra's westkust, vooral naar het noorden, zouden derhalve onze troepen weinig meer te kampen hebben. Aan den oostkant van Sumatra, in het Palembangsche rijk, en in de binnenlanden ten noorden, was men daarentegen nog zoover niet gevorderd; aldaar heerschte nog steeds veel onrust. De bevolking stond daar op zulk een lagen trap van beschaving dat het nog wel eenige moeite en tijd zou kosten, eer die streken aan een regelmatig bestuur zouden [illegible].

— Z. Keis. H. de Grootvorst [illegible] van Hongarije deszelfs terugreis naar Petersburg, den 3 te Dusseldorp aangekomen, waar zich toen ook Z. K. H. de kroonprins van Pruissen bevond.

Nopens den staat van het lager schoolwezen in de provincie Noord-Braband, in den jare 1837, verneemt men het volgende:

In den gang van het onderwijs is in het afgeloopen jaar niets opmerkelijks voorgevallen; en was de vooruitgang, niet bijzonder in het oog loopende, nergens had echter verachtering plaats.

Nieuwe scholen en onderwijzers-woningen, werden gebouwd te Middelrode, gemeente Berlicum en te Haps. Verbeterd werden de scholen te Zoerdonk, onder Erp, Aarle-Rixtel, Helmond, Valkenswaard, Oerle, Vlijmen en Oudemolen, terwijl te Valkenswaard en te Oerle ook de woningen der onderwijzers werden hersteld. Voorts werden de noodige fondsen verstrekt, zoo uit 's Rijks kas als door de provincie en de gemeente zelven, tot het vertimmeren der schoollokalen te Hulsel, Liempde, Vugt, Nistelrode en Ginneken, en tot het herstellen en vergrooten der schoollokalen te Goirle, Riethoven en Maarheeze. In de gesteldheid der schoolmeubelen kwam dit jaar weinig of geene verandering. Er werden wel eenige kleinigheden tot verbetering aangewend, maar er blijkt, wat dit belang betreft, veel te herstellen. Eene naauwkeurige opneming heeft doen zien, dat in niet minder dan 130 scholen de hulpmiddelen van tafels, banken, borden enz., hulpmiddelen zoo onmisbaar voor een goed onderwijs, verbetering en op 70 andere geheele vernieuwing behoeften. De provinciale commissie van onderwijs spreekt bij voortduring met lof van het gedrag, en den ijver der onderwijzers. De lees-leerwijze van *Prinsen* vindt meer bijval en bevordert niet weinig, op vele scholen, het oordeelkundig lezen. Het fraai schrijven wordt meer opzettelijk en met het beste gevolg behandeld, hier en daar volgens de methode van *Keppene*. Het onderwijs in de rekenkunde is ook eenigzins toegenomen, doch laat steeds nog veel te wenschen overig. Het getal leerlingen was in het afgeloopen jaar in het eene schooldistrict vermeerderd, in het andere verminderd. Over het algemeen was de schoolgaande jeugd met nagenoeg 1000 leerlingen vermeerderd. — De verschillende onderwijzers-gezelschappen heeft men zich onledig gehouden met het lezen van het oude handschrift, en zulks meer bijzonder naar aanleiding van een besluit van gedeputeerde staten, waarbij die oefeningen door het uitloven van

premien zijn aangemoedigd. De commissie van het onderwijs heeft in 1837 afgegeven 26 onderwijzers-akten van den vierden rang, 24 van den derden, 12 van den tweeden, 6 akten als schoolhouders, en 15 als huis-onderwijzers.

Bij koninklijk besluit is bepaald, dat art 11 van Hoogstdeszelfs organiek besluit, betrekkelijk het Israëlitisch kerkgenootschap, den 12. Junij 1814, n°. 58, vastgesteld, zal worden vermeerderd met de volgende, zeer belangrijke bijvoeging:

» Parnassijns of Bestuurders der Hoofd-Synagogen, kunnen ten allen tijde, wegens ontrouw, verzuim of wederstrevigheid in de nakoming van 'slands wetten, 'skonings besluiten, der reglementaire bepalingen hunner gemeente, of verordeningen en beschikkingen voor het Israëlitisch kerkgenootschap, op voordragt van het hoofd van het Departement, alwaar de zaken der Israëliten behooren, door den koning van hunne betrekking worden ontslagen en zijn dan niet weder verkiesbaar, tenzij dezelve op daartoe gedane voordragt, door den koning weder verkiesbaar mogten zijn verklaard, en zulks onverminderd de regterlijke vervolging, ingeval van ontrouw of malversatie. In de ontslagene plaats, zal onverwijld, overeenkomstig de reglementaire bepalingen der hoofdgemeenten door de zorg van het hoofd van het Departement alwaar de zaken der Israëliten behooren, de vereischte benoeming of benoemingen worden gedaan.

» Bij gebrek van geschikte personen, in der ontslagenen plaats of vel bij voordurende weigering der benoemden in de aanvaarding der hun opgedragene betrekkingen, zal op voordragt als boven vermeld door den koning, het bestuur der Hoofd-Synagoge, in eene andere binnen het kerkelijk ressort daartoe geschikte gemeente worden overgeplaatst; en indien, binnen het ressort, geene hiertoe geschikte gemeente mogt worden gevonden, alsdan zal het kerkelijk ressort met derzelver ingetrokkene hoofd-gemeente, met eene nabuzige hoofd-synagoge en kerkelijk ressort worden vereenigd."

De Brusselsche *Indépendant* behelst het volgende:

» Men had ons verzekerd, maar ten onregte, dat de ratificatien van het traktaat maandag ll. te Londen uitgewisseld waren, en dat het geratificeerde traktaat gisteren morgen te Brussel ontvangen was. Wij beijveren ons het tegendeel te verklaren. Zie hier hetgeen onze beste informatien ons hebben doen vernemen:

» Zoo als wij vroeger gezegd hebben is de conferentie den 31sten voor de uitwisseling der ratificatien bijeen geweest. Die van Belgie waren niet ontvangen; de conferentie heeft de uitwisseling tot den [illegible] of zoo mogelijk vroeger uitgesteld.

» Men zal met genoegen vernemen, dat in die zitting der conferentie eene volkomen voldoende verklaring omtrent den inhoud van de scheepston, voor de betaling van den scheldetol gegeven is.

» De belgische ratificatien zijn maandag ll. verzonden; de heer *Drouet*, secretaris onzer legatie te Londen, was met de overbrenging belast; hij heeft zich ten 10 ure des avonds te Londen ingescheept. De ratificatien moeten heden, donderdag, te Londen uitgewisseld [illegible]."

[illegible] den *Indépendant* kan men genoegzaam opmaken [illegible] de bijeenkomst der conferentie van den 31sten [illegible] oorzaak van de vertraging [illegible] geweest zijn.

— De berigten uit Belgie zijn nog gevuld met bijzonderheden van het verschrikkelijk onweder dat in den avond van dingsdag en den daarop volgenden nacht een groot gedeelte van Belgie geteisterd heeft. Vooral heeft het gehucht Burg., onder Grimberghen, op een kwartier uur afstands van Vilvoorden, de uitwerking van het weder op eene vreeselijke wijs ondervonden. Alles is er overstroomd geworden, een vijftiental huizen is geheel vernield, en het meerendeel der overigen zwaar beschadigd. Men had er reeds 42 lijken gevonden, terwijl het getal der slagtoffers op 50 a 60 werd begroot. Op het veld was alles vernield en verwoest

In de omstreken van Brussel hebben de velden veel geleden. Men heeft overal de sluizen moeten openen; om de geweldige massa water dat alle lage gedeelten overstroomd heeft, eenen vrijen afloop te geven. De schade aan het gewas, aan boomen, tuinen, wegen, enz. toegebragt is zeer aanzienlijk, even als het verlies van vee. Te Die[illegible] eene geheele kudde schapen van 150 stuks omgekomen.

Te L[illegible] verwoestingen aangerigt. De Dijle is aldaar uit hare oevers getreden en daardoor insgelijks veel schade veroorzaakt. [illegible] van Antwerpen alsmede de esplanade der citadel zijn geinundeerd. Te Luik heeft het weder zich insgelijks doen gevoelen. Boomen werden er in die streken ontworteld, vensters verbrijzeld, daken weggeslingerd, enz. Men herinnert zich niet in Belgie sedert lange jaren zulk een zwaar weder te hebben beleefd. Het water stortte als een breeden onstuimigen stroom van de hooge stadsgedeelten te Brussel langs de hellende straten naar de benedenstad af.

Op onderscheiden plaatsen zijn de wegen onbruikbaar gemaakt, waardoor de posten niet ter hunner bestemming zijn kunnen komen.

De regtstreeksche berigten uit Londen tot den 5den melden, dat de koningin, die weder hersteld was van hare jongste ongesteldheid, den 3den in gehoor ontvangen had, Z. K. H. den Erfgroothertog van Saxen-Weimar, den Oostenrijkschen gezant, Prins *Esterhazy*, die zijne functien hervat heeft, en *Reschid*-pacha, gezant der Porte, die naar Konstantinopel terugkeert.

— Er was te Londen een gezant van Perzië aangekomen.

— Het ontwerp van het bewind, nopens het onderwijs (waartegen de Tories zoo veel hadden, omdat zij er eene gevaarlijke strekking voor de gevestigde kerk in zagen), schijnt geen voortgang te zullen hebben.

In de laatste dagen zijn de Kanadasche aangelegenheden vooral weder bij het parlement ter sprake gekomen.

— Brieven uit Lissabon van den 27sten mei spraken van het loopend gerucht, dat de cortes het land buiten staat wilden verklaren om aan deszelfs finantiële verpligtingen te voldoen. Men hield dit gerucht echter voor het werk van eenige speculanten, alhoewel de finantiën in een' deerniswaardigen toestand waren.

— Den 4den waren te Londen genoteerd: de 3 pCt. gec. 93¾; Ned. 2½ pCt. 56; de 5 pCt. 102¾; Spanje, Ardoins, 19½; Portugal 20⅞.

MAHMUD EN MEHEMED-ALI

(*Vervolg en Slot van N°. 133.*)

Men kan wel zeggen dat Turkije in den loop der dertigjarige regering van MAHMUD alle mogelijke tegenspoeden heeft ondervonden. Door binnenlandsche en buitenlandsche oorlogen werd het rijk verbrokkeld, werden in Europa een deel van Moldavie, Griekenland en de eilanden die de monding van den Donau beheerschen, en Azie het gebied dat aan Georgie en Imeritie grenst, Syrie in het district van Adana, in Afrika Egypte van hetzelve afgescheurd. De oude krijgsinstellingen werden door de hand van den gebieder des rijks zelven vernietigd, en de nieuwe door de wapenen van Rusland bij hare ontwikkeling een zwaren schok toegebragt; de sultan zag zich ten laatste tot zulk een uiterste gebragt, dat hij zijn hoofd en zijne kroon onder de bescherming van 12,000 Moskovieten moest stellen; alle hulpbronnen verdroogden; het zelfvertrouwen week van het volk; deszelfs geloof aan de oude leer werd geschokt; de invloed van deszelfs geestelijken tot aan den wortel aangetast; alle kracht in het land, zedelijke zoowel als materiele, is ingesluimerd of vernietigd. Dit is in weinige trekken het tafereel der tegenspoeden, die sedert het vierde eener eeuw Turkije getroffen en hetzelve nabij deszelfs ondergang gebragt hebben.

MAHMUD kon zoovele harde beproevingen niet doorstaan, zonder dat een deel zijner morele kracht er door gebroken werd. Sedert den vrede van Adrianopel is hij slechts eene schim van zich-zelven, bij vergelijking van hetgeen hij vroeger was. Hetgeen hij aan krachten had overgehouden bezweek geheel in den wellust van het Serail. Naar het voorbeeld dier lieden die van kommer en verveling gekweld, in buitensporige verstrooijingen hun' toestand zoeken te vergeten, gaf hij zich geheel en al aan de grofste zinnelijke genietingen [illegible] de vrouwen, dolzinnige verkwisting, dwaze zucht [illegible] stichten, alles wat de ijdelheid van een [illegible] kan streelen, vervullen thans geheel dengeen' die zich vroeger aan de staatsbezigheden en aan de edele taak had gewijd, om een groot rijk op den weg van beschaving te leiden. Een enkele staatkundige hartstogt heeft al de overige overleefd: des Sultans haat tegen den Pacha van Egypte.

Over MEHEMED-ali loopen de gevoelens zeer uiteen, gelijk zulks met de meeste menschen het geval is, die buiten den gewonen regel gaan. Zijne voorstanders bewonderen hem onvoorwaardelijk als een' der grootste en uitstekendste mannen, die in de geschiedenis uitblonken; zij schrijven zijn buitengemeen geluk niet toe aan de bloote ontwikkeling van een bekwame en het geschikt oogenblik rustig afwachtende eerzucht: De hervorming van het arabische ras en de poging om weder eene natie van hetzelve te vormen, hetzelve door gewoonte en arbeid tot deszelfs nieuwe bestemming te leiden; de kunsten en het licht der beschaving weder aan de oevers van den Nijl te brengen; van Egijpte het luisterrijk middenpunt van een uitgebreid staatkundig, handel- en nijverheids-stelsel te vormen, hetwelk zijne stralen tot over Afrika en Azie uitbreidt; daarbij getrouw te blijven aan het oude geloof van den Islam en de Mahomedaansche volken een vereenigingspunt te verschaffen — deze zijn de hooge gedachten, de groote drijfveren, waarmede en waaruit de geestdriftvolle bewonderaars van den onderkoning zijne geheele heerschappij verklaren. Zijne tegenstanders, daarentegen, betwisten hem niet slechts dien hoogen scheppenden geest, maar zelfs de meest gewone eigenschappen van den staatsman. MEHEMED-ali is in hunne oogen slechts een stoute avanturier, die door list en misdaad het gezag in handen kreeg en het door dwingelandij behield. Zijn stelsel schijnt hun toe den ongehoordsten aanslag die de geschiedenis kan aanwijzen, tegen de menschelijke waardigheid en onafhankelijkheid te bevatten. Getroffen over de toene-

mende ontvolking van Egipte, over de ellende welke de Fellahs drukt en ten onderen doet gaan, zien zij in Mehemed-Ali slechts den geldgierigen, eerzuchtigen egoist, voor wien het gezag louter een middel tot onderdrukking en het volk slechts een werktuig voor zijnen persoonlijken rijkdom is.

Deze twee uiteenloopende meeningen zijn beiden valsch, dewijl beiden overdreven zijn. De bemagtiging en het behoud der heerschappij over Egipte, dezelve in zijn geslacht erfelijk te maken, was de heerschende gedachte van Mehemed-Ali staatkundig leven, en deze gedachte is niet die van eenen gewonen eerzuchtigen. Zijn doel was groot, maar de middelen om het te bereiken, schoten te kort. Nu doet hij een' in de nieuwe geschiedenis ongehoorden stap: hij eigent zich het geheele land toe, verandert deszelfs cultuur en verschaft zich daardoor onmetelijke rijkdommen. Met behulp van deze schiep hij zich een geducht leger en eene magtige vloot, die hem het werkelijk bezit over Egypte en Syrie verzekerden. Hij voerde de Europesche kunsten en wetenschappen in, om dezelve tot zijn doel te doen medewerken; maar deze waren slechts middelen voor hem, om zijn doel zekerder en spoediger te bereiken, hetwelk geen ander was dan de vestiging van zijne persoonlijke grootheid en die van zijn geslacht. Met de denkbeelden die men in het Oosten aan de heerschappij verbindt, en daarenboven door zijne eerzucht geprikkeld, was het bijna onmogelijk dat hij zijn gezag niet misbruikte; hij heeft hetzelve dan ook met der daad misbruikt, ja in dit opzigt alle grenzen overschreden. Het tafereel van de ellende, waarin hij zijne onderdanen bragt, is een schrikverwekkend antwoord op den overdreven lof zijner bewonderaars. Hij gedroeg zich even als zulke lieden, die bij een groot vermogen nog grootere behoefte hebben. Hoewel zijne inkomsten onmetelijk konden genoemd worden, waren zij toch ontoereikend; dien ten gevolge verslond hij een deel van zijn kapitaal. Hij heeft Egypte gedwongen hem deszelfs beste krachten ten offer te brengen, onder den last zijner afpersingen de ongelukkige Fellahs doen bezwijken en dit ongelukkig geslacht als een hoop slaven behandeld, over welke hij naar willekeur kon beschikken. De gevolgen van zulk een onderdrukkend stelsel zijn geweest, dat de bevolking van het land meer en meer te zamen smolt. Voor dertig jaren telde Egypte nog 2,500,000 zielen, tegenwoordig naauwelijks 1,900,000 meer. In plaats van de Arabieren een beter lot te verschaffen, hun verstand te verlichten, hun door verbeteringen van allerlei aard de verbazende offers te vergoeden, die hij genoodzaakt was van hen te vorderen, om den oorlog tegen de Porte vol te houden, behandelde hij hen als een onder het juk gebragt en onderworpen geslacht. Al zijne gunstbewijzen, alle hooge militaire en burgerlijke posten heeft hij aan vreemdelingen gegeven; de Arabieren werden slechts onbeduidende posten en zonder invloed, toevertrouwd. De verpligting die hij de Fellahs opgelegd heeft, om voor hem alleen te arbeiden, is eene der schreeuwendste ongeregtigheden door de dwingelandij uitgedacht.

De wetenschappelijke en industriele instellingen van den Pacha dragen allen den stempel zijner zelfzuchtigheid. In al die inrigtingen straalt meer de strekking door, om de middelen tot arbeid en voortbrenging nog steeds grooter te maken, dan om over het land de weldaden der beschaving te verbreiden. Hij wilde alles liever met spoed, dan naar den eisch tot rijpheid brengen, want de bedoeling die hem aandreef strekte slechts om te genieten. Al hetgeen hij daargesteld heeft is niet op de toekomst berekend; het een omdat het in strijd is met het klimaat, het ander omdat de bestanddeelen waaruit het bestaat en de leiding bij de uitvoering slecht waren, of omdat het volk te onwetend en te gevoelloos was, om de voordeelen van hetgeen bij hetzelve ingevoerd of tot stand gebragt werd, in te zien. In de werken der menschen, gelijk in die der natuur, zijn trapsgewijze opklimmingen noodzakelijk; anders bederft de vrucht vóór hare rijpwording. Door het misbruik dat Mehemed-Ali van de krachten en het geduld des volks gemaakt heeft, heeft hij eenen toestand van zaken daargesteld, die te overspannen en te geweldig is om te kunnen duren. Gaat hij hardnekkig voort om zijn stelsel door te drijven, dan zal hij ten laatste dit stelsel zelf te niet maken. Eene geduchte reactie zou dan vroeger of later tegen zijne regering ontstaan, zijn gebouw zou instorten en Egypte weder in de verwarring en regeringloosheid verzinken, waaraan zijne krachtige hand het heeft weten te ontrukken.

Wij hebben deze beide mannen, welke sedert dertig jaren op het tooneel van den Levant de algemeene opmerkzaamheid tot zich trekken, in derzelver verschillende tijdperken kortelijk nagegaan. Zulks bragt ons tot een onderzoek van het Oostersch vraagstuk in het algemeen, ter aanduiding van de hoogte waarop dit vraagstuk tot heden gekomen is. Een nieuwe oorlog dreigt er tusschen den sultan en den onderkoning uit te barsten. Komt Europa niet tusschen beiden om de beide mededingers te ontwapenen, dan schijnt het naauwelijks mogelijk een schok tusschen hen beiden te verhinderen. De tegenwoordige crisis is in zeker opzigt de vrucht van al de misslagen die door de westersche mogendheden sedert twintig jaren begaan zijn. Zij brengt niet alleen den vrede in het Oosten, maar zelfs den algemeenen vrede in gevaar; want is de oorlog eenmaal begonnen, hoe zal men dan deszelfs loop en grenzen bepalen? Maar hoedanig ook de uitslag van dezen oorlog mag zijn, in alle geval zullen de belangen van eenige der groote westersche mogendheden er door gekwetst worden. Wordt Mehemed-Ali overwonnen en zijn werk vernield, dan verliest Frankrijk een' aanzienlijken bondgenoot en ziet zoowel zijn toekomstig handelsverkeer met het Oosten als zijn invloed in de Middellandsche zee een zwaren schok toegebragt worden, daarentegen het leger der Porte zulke verschrikkelijk slagen als in 1832 toegebragt, dan zal deze door dezelfde gevaren zich weder genoodzaakt zien, de toevlugt tot dezelfde reddingsmiddelen te nemen. Even als voor zes jaren, moet zij dan weder de bescherming der Russen en de vernedering eens nieuwen verdrags van Hunkiar-Skelessi aannemen. Zij zal dan tot zelfs de laatste schaduw van onafhankelijkheid verliezen, en Engeland en Oostenrijk, die er beiden belang bij hebben, dat de Porte sterk en vrij blijve, zouden deze vernedering niet dan met leede oogen aanzien.

Het oogenblik om te handelen is thans voor de Europesche mogendheden gekomen. De gebeurtenissen dringen. Zullen zij met hare tusschenkomst toeven tot de vloot van Sebastopol ten tweede male het anker voor het Serail geworpen heeft? In het jaar 1833 verkenden de Russen de kusten, die Byzantium aan gene zijde beheerschen. Wanneer Europa hun aldaar vasten voet laat nemen, zal men dan zeker zijn, dat de Russen andermaal die kusten zullen verlaten, en zal Europa de magt hebben, om hen van daar te verdrijven, wanneer zij het zal willen doen?

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.